

Anita MAŽIBRADIĆ

BUROVIĆI IZ PERASTA – PORODICA I POSJEDI U XVIII VIJEKU

Ključne riječi: Burovići u Perastu; palata i kula u Perastu; brod (fre-gadun); zemljišni posjedi, kuće, mlinovi, kapela u Bijeloj, Đurićima, Morinju, Strpu, Verigama, Lepetanima, Mržepu (Stoliv); Burovići u Herceg Novome; Burovići- nasljednici Zmajevića; kuće Burovića u Kotoru.

Perast, kao i druga pomorska središta u Boki Kotorskoj, zahvaljujući pomorskoj privredi, doživio je veliki ekonomski i kulturološki procvat u XVIII vijeku. To se i danas vidi po sačuvanim zdanjima koja su u svakom pogledu zadovoljavala životne potrebe pomoraca i njihovih porodica. Vlasnici se u građenju tih zdanja nisu držali samo principa funkcionalnosti, već su skloni primjeni estetskih i civilizacijskih vrijednosti, u građenje svojih kuća i palata prirodnim materijalima unosili elemente tadašnjeg arhitektonskog stila – kao što su volat, balkoni sa balustradama, ukrasne konzole, pergole, kule, ogradne zidove itd.

Arhitektonski sklad koji se i danas može vidjeti na sačuvanim kućama i palatama s početka XVIII vijeka u Perastu, moguće je sagledati i na osnovu podataka iz sačuvanih arhivskih spisa. Veoma često ćemo u diobama pokretnih i nepokretnih dobara jedne porodice pronaći detalje koji se odnose na kuće, odnosno palate, kao i na zemljišta koja su stekli u raznim mjestima Boke i o kojima postoje podaci o nasadima, međama, vrstama biljaka, graničnim imanjima. Isto tako i detalje koji se odnose na same vlasnike i na njihove međusobne porodične odnose.

Na osnovu podataka iz jednog diobenog ugovora (*divisione*) koji se nalazi u notarskim spisima iz vremena o kojemu je ovdje riječ, moguće je, dakle, upotpuniti sliku ekonomskog stanja jedne porodice, kao i o njenom načinu života i rada.

Kao ilustraciju prethodno rečenog iznijecemo neke podatke o dobrostojećoj porodici Burović koja je u drugoj polovini XVII i u prvoj polovini XVIII vijeka živjela u Perastu. Riječ je o trojici braće – Grguru, Ivanu i An-

tonu, sinovima tada (1702.g.) pok. Vicka Burovića. Grgur i Ivan su živjeli u Perastu, a njihov treći brat Anton Burović, u svojstvu pukovnika (*colonello*) u italijanskom gradu Breši (*Brescia*).

Već u XVII vijeku pomorci Burovići imali su solidan posjed baveći se pomorskom trgovinom. Jednu značajnu činjenicu ovdje treba istaći: kao i mnogi Peraštani (pripadnici 12 peraških kazada- bratstava) koji su se vojno angažovali u oslobođanju Herceg-Novoga od Turaka 1687. godine, dobili su za stečene zasluge od mletačkog dužda zemljišta čitavog hercegnovskog područja, nešto kasnije i područje Kostanjice i Morinja. Zbog već rečenih zasluga u odbrani mletačke teritorije, uživali su u privilegije slobodne trgovine. To, svakako, nije bilo jednostavno prije tri vijeka. More je za Peraštane, s obzirom na ogromne opasnosti, značilo i život i smrt.

U pomorskoj trgovini vladala su određena pravila trgovačke solidarnosti: pravila udruživanja (*compagnia*), zajam na trećinu (dioba prihoda na tri dijela) ili kako se obično nazivao u pomorskom svijetu- *tercijaria* ili pomorski rizik (*terziaria o sia rischio marittimo*).

Kapetan Ivan Burović, kako je zabilježeno u dokumentu od 28. maja 1702. godine, od svog brata Grgura primio je 2000 venecijanskih srebrnih dukata *a rischio marittimo*, po običaju „pjace” u Veneciji. Naime, obavezao se da u toku svojih trgovačkih putovanja investira primljeni kapital u trgovačku robu. Prodana roba po višoj cijeni u nekoj luci obezbijevala je ulagaču povrat kapitala, a prihod od uloga dijelio se na tri dijela: ulagaču Grguru, pomorskom trgovcu Ivanu i onom licu koje upravlja brodom. Na rizik (gubitak zbog vremenskih nepogoda, požara i napada gusara), tom prilikom, pismeno se obavezao primalac kapitala (Ivan Burović), založivši sve svoje pokretno i nepokretno imanje, bilo gdje da se nalaze, kako bi se ulagač osigurao od gubitka.¹ Dakle, već stečeni imetak porodice Burović, po zaslugama u vojnim akcijama, uvećavao se i ulaganjem kapitala u pomorsku privredu.

Nakon smrti oca Vicka, sinovi Grgur, Ivan i Anton, odlučili su da podijele očevinu: nepokretna dobra koja su se nalazila u Perastu – kulu, kuću i okućnicu, kao i zemljišta u Verigama, Bijeloj, Đurićima, Morinju....

¹ IAK (Istorijski arhiv Kotor), SN (Sudsko-notarski spisi), CXXX, list 628: „Laus Deo. Adi 28. maggio 1702, Perasto. Confessa e ha confessato il signor capitan Zuane quondam Vincenzo Burovich d’haver hauto et efetivamente alle mani riceputo dal signor capitano Gregorio Burovich, suo fratello ducati venetiani d’ argento due mille, dico numero 2000, a rischio marittimo, giusto d’ uso et costume della piazza di Venetia per questo viaggio dove sara la sua persona; qual denaro investira in quelle mercantie quali a lui meglio parera e quale carichera sopra bastimenti di ventura, patroneggiati da chi saranno e con essi navighera per dove sara la sua persona e dar esito alle mercantie; et per la buona administratione de’ sudetti, il detto capitan Zuane obliga tutti e cadauni suoi beni, tanto mobili come stabili, in qualsivoglia luoco posti, al sudetto capitan Gregorio; e per fede, io, Ferigo Tanaghi, ho fatto il presente quale sara dal medesimo di mano propria afermato et da due testimoni sottoscritto. Val ducati numero 2000. Io, Zuane Burovich, afermo et prometto(?) quanto di sopra.

Dana 4. maja 1702. godine, po tada važećem zakonu grada Kotora, diobu pokretnih stvari izvršio je srednji brat Ivan (*Zuane, in virtu delle leggi municipali di Cattaro*). Upotrebnih predmeti za svakodnevni život podijeljeni su na tri dijela, dok je nešto manji dio dodijeljen Ani, udovici pok. Vicka, odnosno majci pomenute braće. Od upotrebnih kuhinjskih stvari u diobenom popisu navedene su, uglavnom, bakarne posude - lonci, kablići, šerpe, tacne, kotlovi i gradele; kućna tekstilna oprema: ubrusi, stolnjaci, peškiri, lenculi (čaršavi), jastučnice, dušeci, ćilimi; od namještaja se pominju stolci (škanji) od orahovog drveta, od ukrasnih stvari slike i ogledala u pozlaćenom okviru i svjetiljke. Posebno ističemo oružje: Grgur Burović dobio je jednu kratku berbersku pušku, jednu običnu pušku, dvije sablje od kojih je jedna ukrašena srebrom, mač (*semitara o simitera*),² sirijsku (*damaschin*) pušku, četiri različite, upotrebijene patrone i dva rastavljena pištolja. Kapetan Ivan dobio je sirijsku pušku, jednu berbersku, dvije široke sablje, dva obična pištolja ili „tercete” i jedan bodež ukrašen srebrom. Pukovniku Antonu Buroviću pripao je mač (*simitara*), jedna sirijska puška, dvije široke sablje, bodež sa srebrnim ukrasom i sirijski pištolj ili „terceta”³

U zaostavštini se nalazio i brod (fregadun) Burovića, nazvan „*Madonna di Rosario e San Iseppo*”. Braća su se sporazumjela da fregadun pripadne kapetanu Grguru, ali da se prije toga izvrši njegova procjena kako bi se kasnije mogle izjednačiti vrijednosti diobenih stvari. Procjenu broda izvršili su vještaci i stručnjaci Marko Martinović⁴ i Stjepan Petrov Stijepović. Vrijednost je iznosila 1400 venecijanskih srebrnih dukata, po kursu od 6 lira i 4 solda za jedan dukat. Kapetanu Ivanu Buroviću braća su odmah isplatila njegov dio; ostala je još vrijednost brodske opreme. Nju su prikazali kapetan Petar Matošević i Marko Martinović koji su upravljali brodom kao patruni. Njima je nak-

² IAK, SN C, 215: vrsta mača sa sječivom i nazubljenim hrbatom poput noža; vrh je povijen prema hrbatu. „*Specie di palosso con tagloi e costa a guisa di coltello, ma rivolto in punta verso la costola; che dicesi anche storta.*”

³ IAK, SN CXXX, 622-623; dok. od 4. maja: navodimo popis kućnih potrepština koje su pripale Ani Burović: „*Alla signora Anna consorte del signor capitan Vincenzo Burovich e: prima tavaioli da tola piccoli, due tovaglie grande, lenzuoli da letto quattro, due sugamani, nove intimele da cuscini, due stramazzi, una caldiera di rame, una pignata di rame, una gradella da ferro, una fersora, una cazza da spiuma, due scagni di noghera, un lavello di rame.*” Dioba oružja: „*Al capitan Gregorio un schioppo barbaresco ordinario, un altro schioppo ordinario, due spade, cioe una con guarnimento d'argento, una semitara, un schioppo damaschin, quattro patrone diverse usate, due pistole mal in ordine, tre lentiati?.....Al capitan Zuane un schioppo damaschin, un schioppo barbaresco, due spade larghe, due pistole ordinarie o terzete, un stilo con tutto il guarnimento d'argento.....Al capitan Antonio un schioppo damaschin, con calzo lavorato in osso, due spade larghe, un stilo con guarnimento tutto d'argento...*”

⁴ Pretpostavljamo da je to ličnost čuvenog kapetana i pedagoga koji je u Perastu 1697. godine obučavao ruske boljare pomorskim vještinama.

nadu trebalo da isplati treći brat Anton, s tim da kapetan Grgur sa bratom Antonom u neko pristojno vrijeme sredi račun i isplati mu njegov dio.⁵

Dana 6. maja braća Burovići su izvršili diobu nekretnina, kuća i drugih nepokretnih dobara u Perastu, vinograda i zemljišta na području Herceg-Novoga. Ovaj put očevinu je dijelio je najstariji sin Grgur što je takođe bio propis kotorskoga zakona. Pristupio je diobi „pod zakletvom da je vrši čiste savjesti i pošteno (bez prevare), kako bi djelovi bili izabrani po postojećim zakonskim propisima”. U toku diobe uzimao je u obzir vrijednost pojedinačnih dobara.

Kulu Burovića procijenili su majstor Frano drvodjelac i Vuko Kandiot (*Candiotto*), klesar i zidar. Da se zaključiti da je kula bila građena od kamena, a da su neki djelovi bili od drveta.⁶ „Kule su bile jednostavne, malih, približno kvadratnih osnova, sa zasvedenim, rjeđe drvenim tavanicama. Bile su slične srednjovjekovnim jednočelijskim kućama gdje je organizacija prostora razvijena po vertikalni. Po pravilu su imale prizemlje, sa cistijernom i dva sprata. Krov je najčešće bio jednoslivni. Od otvora su obično bila zastupljena vrata na prvom spratu (penjanje merdevinama), mali prozori pri vrhu, brojne puškarnice, a kasnije i poneka toparnica.“⁷

Grgur Burović, prilikom diobe, navodi slijedeće podatke o kuli: zid prema moru je sa fundamentom (osnovom) visok 7 sežnjeva (hvata)⁸, širok 4,5 sežnja, ukupno (misli na kvadraturu zida) 31,5 sežanj. Po procjeni jedan sežanj zida iznosi 5 dukata, što je ukupno 157,5 dukata (u vrijednosti 40 groša

⁵ IAK, SN CXXX, 623/t: „Il fregadon nominato „Madonna di Rosario e San Giuseppe” quale essendo proindiviso con la fraterna sopradetta, volontariamente si sono accordato che il bastimento fosse stimato da periti e signori pratici e che il fragadon sudetto sia di raggion del signor capitan Gregorio Burovich qual bastimento fu stimato dalli signori Marco Martinovich e Stefano di Piero Stieповich e fu stimato per ducati venetiani d' argento corrente da lire sei soldi quatro venetiane, l' uno mille quatrocento, confessando il sudetto capitan Zuane haver havuto et efetivamente alle mani riceputo la sua porzione spettante a lui che furono occorse nel detto bastimento, renontiano la detta sua tangente porzione al sopra accenato capitan Gregorio per se eredi, dichiarando che alquanta spesa essendo occorsa per armizzi attinenti al bastimento.....presentati dalli signori capitan Piero Matossevich e Marco Martinovich che hanno patroneggiato detto fregadon, quali doveranno essere bonificati dal signor colonello Antonio, loro terzo fratello a tempo debito che li prefati conti saranno resi dal sopradeto capitan Gregorio al sudeto colonello suo fratello la sua porzione....”.

⁶ IAK, SN CXXX, 624.

⁷ Ilija Lalošević, *Fortifikacioni sistem Perasta*, Godišnjak Pomorskog muzeja u Kotoru (GPMK), XLIII-XLVI/1995-1998, str. 137-138. I. Lalošević ističe da su nestale, odnosno uklopljene u druge građevine ili radikalno izmijenjene pojedine kule u Perastu i tu svrstava kulu Burovića, tzv. Čardak Burovina, sjeverozapadno od kuće Lučića i Mara Krilova (nekad vlasništvo porodice Ćorko, kod crkve sv. Ivana).

⁸ Mletačka mjera za dužinu je pas (*passo*), sežanj ili hvat i iznosi 1,73 m. Zahvaljujem mr Zorici Čubrović na dostavljenim podacima o mjerama. .

za dukat) . Zid prema brdu sa osnovom visok je 6 sežnjeva, a širok 4,5 , ukupno 27 sežnjeva. Cijena po sežnju je 4 dukata, što iznosi ukupno 108 groša. Na kraju zid prema Penčićima i prema Luci visok je 2 sežnja, širok 6 sežnjeva, ukupno 12, uz cijenu 4,5 dukata po sežnju, što ukupno iznosi 324 dukata. Na kraju zaključuje da je „*fondo di detto torre*” 401 dukat.⁹

Sa spoljašnje strane kule prema Penčićima je prazan prostor, sve do javnog puta gdje se moglo sagraditi stepenište kojim bi se ulazilo u kulu. Reklo bi se da je kula Burovića bila uklopljena sa palatom, na kojoj je „*volto e batuda*” od 7,5 sežnja, po cijeni od 3,5 dukata po sežnju; perguo¹⁰ od korčulanskog kamena sa žlijebovima za palatu procijenjen je na 70 dukata.¹¹

Procijenjeni su svi dijelovi palate grede i daske u solarima , ekseri, ukrasni balkonski prozori, drvena vrata i unutrašnje pregrade, kao i ekseri za pomenutu kulu. Za utvrđivanje palate postoji jedan unutrašnji zid, koji je kasnije ojačan. Procijenjen je krov sa crijepom, gredama, ekserima, konzole ispod solara od korčulanskog kamena, dvije „škafé“ i umivaonici takođe od korčulanskog kamena, kameni pločnik pred ulazom u palatu, vrt s donje strane stare kuće (koju su drugi od Burovića kupili), izrada kamenih skulptura, željezni klinovi i olovo u pergulima itd.¹²

Smatramo da se detalji iznijeti u dokumentu, odnose na arhitekturu grada Perasta prije 300 godina i veoma su dragocjeni u stručnom smislu, a ovom prilikom se ne mogu naći u raspoloživoj literaturi, pa ih stoga navodimo u originalu, na italijanskom jeziku (mletačkom dijalektu):¹³

- Pergolo di pietra corzolana con tutto ordine e canalli per il palazzo....
- Travi nelli soleri...
- Tavole nelli soleri...
- Chiodi in detti soleri...
- Balconi d' arese con i suoi guardimenti...
- Porta di legno, e tramezzi, e chiodi in detto torre...

⁹ IAK, SN CXXX, str. 624.

¹⁰ Pavao Butorac, *Kulturna povijest grada Perasta*, Perast 1999, str. 427: „Perguli ili solari (ital.); ne odgovara tačno izrazu „balkon”, jer balkon može biti i bez solara u strogom smislu riječi. To je, zapravo, izbočina na zidu ispod prozora izložena suncu, načinjena od kamena, očito okružena ogradom od kamenih stupića, po mletačkom uzoru. Obično se sastoji od jednog kamenog stalka, poput širokog arhitrava položena na kamenim konzolama, a ograda ima karakter balustrade, ispresijecane osobito pri uglovima i po srijedi, odebljim kvadratnim ili prizmatskim stupovima, što za solar vrše ulogu pilastara ili polupilastara”.

¹¹ IAK, SN CXXX, 624.

¹² Isto, 624/t.

¹³ Nismo mogli naći objašnjenja za neke termine ni u Rječniku mletačkih riječi i izraza od Boerija.

- Per la fortificazione del palazzo vi e una mura di dentro via oritata(?) e poi dopiata per tutte le altre mura...
- Il coverto con coppi, travi, reme, chiodi e salizzo sotto...
- Madiglioni sotto li soleri di pietra di Curzola per le plane(?) di sotto li soleri...
- Due scafe e lavelli di pietra di Corzola...
- Salizzo di piere cotte nell' entrada e col...? del palazzo...
- Mezzo orticello posto sotto la casa vechia comprata da altri...
- Per fatura al mistro d' intaglio nelle tavole...
- Per arpeti e piombo nelli pergoli e madioni de balconi...¹⁴

Kuća u kojoj je tada stanovao sakrestan Ivan, sa svojim vrtovima sa istočne i sa donje strane bio je posjed sinova pok. Nikole Vučićevića, sa zapada braće Zmajevića (sinovi pok. Krsta), a sa gornje strane javni put, procijenjena je na 202 dukata od po 40 groša; ukupna vrijednost navedenih stvari iznosila je 1182 dukata.¹⁵

Izvršena je procjena dijela imovine pukovnika Antona Burovića: stara kuća braće Burović blizu kule - zid gornje strane kuće prema brdu, od kuće Vučićevića do kule u dužini od 9,5 sežanja i visine 2,5 sežnja, površine 24 sežnja, po 3,5 dukata po sežnju – procijenjen je na 84 dukata. U kuhinji je ukupno 10 sežanja zida sa „fošom” ispod, po cijeni od 3,5 dukata sežanj, ukupno 35. Opeke u kuhinji 450, dukata 31(?). Drveni materijal kuhinje sa ekserima (*chiodi*), spojnicama (*reme*) i ostalim je u vrijednosti od 10 dukata. Zid stare kuće prema kuli, visine 3,5 i širine 8,5 sežnja, ukupno 12(!) sežnjeva, po 4 dukata sežanj, što čini 48 dukata. Na produžetku (*prospettiva verso il mar*) dijela stare kuće prema moru do kule su vrata procijenjena na 12 dukata.¹⁶

Nastavak popisa pojedinih elemenata iz originalnog spisa:

- Scalla di pietra corzolana di scalini nove....
- Il muro sotto la scalla...
- La mura di casa vecchia tanto quella verso il monte, come quella verso il mar e la mezza della mura della casa de Vucichievich ...¹⁷
- Li travi della casa vechia 17, d' un caro uno...
- Tavole in soler di sotto braccio...
- Legname del coverto cioe reme cauriole et altio...
- Catodi (?) per detta casa e ferrite per le porte due...
- Arbe(?) per li balconi per riserva di detta casa di pietra corzolana, piedi cinquecento due...

¹⁴ IAK, SN CXXX, 624/t.

¹⁵ Isto.

¹⁶ Isto, str. 625.

¹⁷ Isto.

- Il fondo di casa vecchia e della cusina e tra la casa vecchia e la torre, e della scalla ...
- Caldurma overo salizzo di pietre tra la casa vecchia e la torre, la qual parte resta per la casa vecchia...
- La mezza dell' orto sotto la casa vecchia, perche l' altra mezza si e messo alla parte della torre completa(?)..

Kapetanu Ivanu Buroviću data je na procjenu kuća na Penčićima u ulici Sv. Ivana koju je kupio Marko Šimunov (predak Burovića?) i koju su vještaci kotorske opštine procijenili na 400 dukata ili reala (po 40 groša real)¹⁸; takođe i morska obala s donje strane kuće koju je njegov otac Vicko kupio od nekolicine bivših vlasnika za 155 dukata.

Kapetanu Grguru pripala je dioba nepokretnih dobara u blizini Bijele, Morinja, Strpa, Mržepa (na Prčanju) i Badanja (na Verigama) na trojicu braće Burović, sinova pok. Vicka Burovića. Zajednički prijatelji i povjerenici Burovića dobro su pregledali imanja, temeljito ih procijenili i na slijedeći način raspodijelili: pola vinograda je ostalo kapetanu Grguru, jer je on taj posjed sam kupio za života svog pok. oca Vicka. Druga polovina vinograda podijeljena je na tri dijela, od kojih je dio prema Perastu pripao kapetanu Ivanu, a druge dvije trećine prema Herceg-Novome ulazile su u dio pukovnika Antona i Grgura.¹⁹

Posjed u Morinju – dio prema moru - dobio je Ivan, a dio prema brdu Anton. Kao naknada Grguru je pripao posjed u Strpu.²⁰

Na Mržepu su bila dva odvojena zemljišta u vlasništvu Burovića: jedno uz morsku obalu koje je pripadalo crkvi Sv. Trojstva i na kojemu je bilo 60 maslinovih stabala. Polovina odvojenog zemljišta, prema brdu sa 35 korjena maslina pripala je kapetanu Grguru, djelovima druge polovine istog zemljišta, namijenjenim Ivanu i Antonu, pridodati su djelovi terena na Badanju (u Verigama) sa 12 maslinovih stabala.²¹

Prilikom diobe, braća Burovići su se složili da zemljišni posjed u Đurićima pripadne njihovoj majci Ani,²² udovici Vicka Burovića. Nakon njene smrti braća bi taj posjed podijelila među sobom.²³

U zajedničkom vlasništvu trojice braće Burović ostala je polovina magazina na Mržepu, čija je druga polovina bila u posjedu braće Gagrica.²⁴

¹⁸ Isto, 625/t.

¹⁹ Isto, 626.

²⁰ Isto.

²¹ Isto.

²² Isto, 626-626/t.

²³ Isto, 627.

²⁴ Isto.

Braća su posjedovala i jedan komad zemljišta kod crkve *Risa* u Verigama.²⁵ Kapetan Ivan Burović se odrekao svog dijela u korist brata Grgura, s tim da on taj posjed posveti crkvi za duše njihovih predaka, a da sva trojica braće budu dužna da prate i izvršavaju testamentarnu volju svog pokojnog oca, svaki za svoj dio.²⁶

Diobeni ugovor potpisao je Ivan Burović za sebe, a Grgur Burović za sebe i (odsutnog) brata Antona. Ugovor je urađen u Kotoru „*fori della porta Marina, sotto la lozza*“, u prisustvu Frana Jakonje sudije i braće Burović, sinova pok. Vicka.

U to vrijeme, njihov brat pukovnik Anton Burović, kako je već rečeno, bio je u Breši, pa je njegovo pismo – punomoć bratu Grguru, u vezi diobe od 4. i 6. maja 1702. godine - prikazano opštinskom pisaru Giovaniju Batisti Semitekolu (*Giovanni Battista Semitecolo*) radi registracije.

I pored mnogih podataka o porodici Burović iz XVII- XIX vijeka, nismo mogli precizno utvrditi rodbinsku vezu između Burovića u Perastu i Burovića u Herceg-Novome. Naime, ni u arhivskim spisima ni kod Pavla Butorca nema puno pomena o takvim vezama. Butorac opisuje njihovu plovidbu, njihovo učešće u akcijama protiv Turaka za račun Mletačke republike i društveno-politički status. Butorac na jednom mjestu priča o gusarskom napadu na Perast 1622. godine koji se desio dvije godine prije one velike pohare Perasta (1624.). Pominje peraškoga kapetana Vicka Perovog i njegovu izjavu o opljačkanim kućama i brodovima pred biskupom Pamfilom u Kotoru iste godine.²⁷ A nastojanjem izvjesnog Peraštanina Petra Burovića 16. jula 1636. sklopljen je ugovor četiri opštine – Perast, Paštovići, Budva i Sv. Mihovil (Krtoli) - „na barskome žalu“ o zajedničkoj odbrani slobode trgovačkog prometa od ulcinjskih gusara.²⁸ Postavlja se pitanje da li je Petar Burović (na osnovu pomena Vicka Perovog, kapetana Perasta) djed po ocu pomenute braće Grgura, Ivana i Antona, ili im je predak jedan od braće Burov(ića) čija su imena Grgur i Vicko?²⁹

Butorac pominje kavaliera Ivana Burovića, guvernera hercegnovske teritorije (*soprintendente e governatore del territorio di Castelnuovo*) koji je za vojničke zasluge dekretom mletačkog senata 9. jula 1701. dobio 207 kanapa³⁰ zemlje u hercegnovsjoj krajini. I danas se taj posjed zove Burovina. Pripala

²⁵ „...un pezzo di terren esistente alla Madona Risa tra le Cadene...”

²⁶ IAK, SN CXXX, 127.

²⁷ P. Butorac, nav. dj., str. 315.

²⁸ Isto, str. 24.

²⁹ Pavao Butorac, *Boka Kotorska u 17. I 18. Stoljeću – Politički pregled – Perast 2000.*, str. 34.

³⁰ Kanap je mjera za zemlju u veličini jednog dana oranja.

mu je i jedna kuća gdje je u novije vrijeme bio biskupski konvikt sestara Sv. Križa.³¹ Od opštinskog providura dobio je nekadašnje turske mlinove u Morinju.³² Pored počasnog naziva viteza Ivan Burović dobio je 12. maja 1703. godine titulu konta, a tako i svi njegovi nasljednici.³³ Ivan Burović Grgurov, pak, pominje se 1687. godine i uz njegovo ime stoji napomena autora da je on „kasniji hercegnovski guverner.” Iz jedne vijesti iz 1730. godine, na traženje konta Ivana Antona Burovića, peraška opština je njemu i njegovoj braći prepustila i darovala crkvu Sv. Petra u Bijeljoj...³⁴

Burovići su bili baštinici imanja Zmajevića u Bijeljoj. Tako su naslijedili i lijep ljetnikovac kraj mora, pokraj crkvice Sv. Petra (u novije vrijeme u posjedu Zlokovića). Za zemljište Dražin rt, nedaleko od Perasta, koji je od davnina pripadao opatiji Sv. Jurja, livil je u XVII vijeku plaćao nadbiskup Andrija Zmajević, a naslijedili ga Burovići. Burovići su tu imali i ljetnikovac jednu lijepu zgradu uz more.³⁵

Burovići su posjedovali zemljište u Lepetanima i na Plavdi (lokalitet u istom mjestu prema Opatovu) Smatramo da su te posjede naslijedili od Zmajevića.

Kapelu Gospe od Ružarija u Perastu, na brijegu, sa baroknim zvonikom okruženim jakim zidom i terasom, podigao je za svoj mauzolej 1678. godine nadbiskup Andrija Zmajević i u njemu sahranjen godine 1694. Grobnica je s pločom od zelenog mramora i na njoj je uklesan grb kao na crkvenim vratima. Pošto je izumrla muška loza Zmajevića, ova crkvica je pripala hercegnovskim Burovićima.³⁶ Ovdje treba spomenuti prebogatu biblioteku Andrije Zmajevića koja je bila prenesena u kuću Burovića (Burovina) u Herceg Novome gdje je stradala u požaru 1807. godine.³⁷

Nismo, dakle, sigurni u rodoslovni identitet konta Ivana Burovića (u odnosu na pretka). Sigurno je da je imao sina konta Stanislava koji se oženio Marijom, kćerkom admirala Matije Zmajevića i preuzeo prezime Burović Zmajević. Porodica Burović, odnosno Burović Zmajević nastanila su se u Herceg Novi. Pored Stanislava (umro 6. maja 1775.), tamo su živjela i njegova braća konti Tripo, Aleksandar, Anton i Inocent.³⁸

³¹ Isto, str. 125.

³² Isto, str. 126.

³³ P. Butorac, *Boka Kotorska*..., str. 136.

³⁴ P. Butorac, *Kulturna povijest*..., str. 232 i 299.

³⁵ Isto, str. 299.

³⁶ Isto, str. 161-162.

³⁷ Butorac, *Boka Kotorska*...str. 125.

³⁸ IAK, SN CIII, 355-356.

Najstariji sin Stanislavov Vicko Burović Zmajević posjeduje kuće u Kotoru – u predjelu crkve Sv. Bartolomeja i kuću na glavnom gradskom trgu (*nel Riparto Marina*). Ova je imala tri sobe, hodnik, kuhinju i tavan (*soffitta*) i u njoj su 1804. bili smješteni kraljevski oficiri iz kotorskog garnizona.³⁹ Ostali sinovi konta Stanislava i Marije bili su Ivan (*Giovanni*), Hektor (*Etto-re*), Andrija i Tripo, nastanjeni u Herceg Novome, dok je najmlađi, Hanibal (1782.g) bio na studijama u Padovi. Andrija je u ime majke Marije Zmajević 7. aprila 1789. godine prodao kuću u Perastu zvanu Tripovina.⁴⁰ Iz godine 1799. je podatak da su Tripo Burović (sin Stanilava) i njegova žena Ana Ređo (*Anna Reggio*) imali kuću u predjelu Sv. Klare u Kotoru (*il casale situato nella contrada di Santa Chiara di questa citta*) i čija je dioba na šest djelova izvršena 1790. kada je Ana Ređo već bila udovica.

Iznijevši raspoložive podatke o Burovićima u XVIII vijeku, poći ćemo u XIX da bi istakli dvije značajne činjenice: u jednom dokumentu od 1. aprila 1816. godine stoji da je Stanislav Burović, sin *kavalierra* Ivana (*Giovanni*).⁴¹ U drugom se ističe ekonomska moć porodice Burović: Ivan Stanislav(ov) conte de Burović Zmajević, jedan od najznačajnijih posjednika u Boki Kotor-skoj, 17. decembra 1842. godine, tada u penziji, bio je kandidat za predsjednika gradskog vijeća u Kotoru. Tada je bio u braku i imao 62 godine; od 1814-1816. godine bio je intendant pokrajine Boke Kotor-ske, zatim okružni povjerenik (*primo commissario circolare*).⁴²

Smatramo da su podaci o Burovićima koje smo iznijeli kao i oni koji su još skriveni u arhivskim spisima veoma zanimljivi i značajni za bogatu društvenu istoriju Boke Kotor-ske. Namjerno nismo ulazili u opise vojnih akcija članova porodice i njihovih putovanja za vrijeme mletačke vladavine Bokom, s obzirom da ih je Pavao Butorac detaljno prikazao u svojim istorijskim studijama o Perastu.

³⁹ IAK, OK (Opština Kotor), fasc. I/R , *Protocolo Extraordinario Civil XIV*; dok. od 8. avgusta i od 10. septembra 1804. g.

⁴⁰ IAK, SN CLXVII, 289.

⁴¹ IAK, OK I/P, *Anno 1817, Registro Procure*.

⁴² IAK, OK X, 1; dok. od 25. januara 1843: „*Giovanni Stanislao conte de Burovich Smaevich, anni 62.....uno fra principali possidenti delle Bocche di Cattaro...*”

Anita Mažibradić

THE BUROVIĆS OF PERAST – FAMILY AND ESTATES IN THE 18TH CENTURY

Summary

Thanks to the lively marine trade, the town of Perast achieved great economic and cultural flourishing in the 18th century. The traces of the development of that time are still visible at the present day: preserved churches and stately palaces with Baroque decorations of stone from Korčula, made after the model of the buildings in Mediterranean towns and ports. Archival records – particularly documents dealing with the division of property reveal many data about families and houses as well as details related to the architecture of Perast ; also those dealing with the size and type of landed properties scattered over various places in the Boka Kotorska Bay. There is an interesting story about Burović family of Perast: Grgur, Ivan and Anton, the sons of the late Vicko Burović, their estate in Perast and the land on the territory of Herceg Novi with which the Venetian Senate rewarded them for their engagement in the liberation of Herceg Novi from the Turks and generally, in the defence of the Venetian territories. They got estates in Bijela, Đurići, Kostanjica, Morinj. They owned properties in Strp, Verige and Mržep (Stoliv) ... Adjacent to the house of Vicko Burović in Perast, next to St. Ivan's church, there was a tower constructed of wood and stone. Documented estimate of those properties carried out for the purpose of division, furnish details relevant for learning about the architecture of Perast 300 years ago. The knight Ivan Burović of Perast, governor of Herceg Novi district, got a house and land in Herceg Novi (Burovina) for his merits in the actions in 1687. On 12 May 1703 he was honoured by Venice with the title of count. The Burovićs inherited the Zmajevićs based on their kinship. Namely, Stanislav Burović, Ivan's son, was married to Marija, the daughter of admiral Matija Zmajević of Perast and kept the family name Burović Zmajević, which was inherited by his eldest son Vicko.